EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 23.5.2022.
COM(2022) 604 final

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

par Kipras 2022. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Kipras 2022. gada stabilitātes programmu

{SWD(2022) 604 final} - {SWD(2022) 640 final}

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

par Kipras 2022. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Kipras 2022. gada stabilitātes programmu

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 (1997. gada 7. jūlijs) par budžeta stāvokļa uzraudzības un ekonomikas politikas uzraudzības un koordinācijas stiprināšanu[1] un jo īpaši tās 5. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1176/2011 (2011. gada 16. novembris) par to, kā novērst un koriģēt makroekonomisko nelīdzsvarotību[2], un jo īpaši tās 6. panta 1. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta rezolūcijas,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Sociālās aizsardzības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

tā kā:

(1) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241[3], ar ko tika izveidots Atveseļošanas un noturības mehānisms, stājās spēkā 2021. gada 19. februārī. Atveseļošanas un noturības mehānisms nodrošina finansiālu atbalstu reformu un investīciju īstenošanai, tādējādi radot Savienības finansētu fiskālo stimulu. Tas sekmē ekonomikas atveseļošanu un ilgtspējīgu un izaugsmi veicinošu reformu un investīciju īstenošanu, jo īpaši zaļās un digitālās pārkārtošanās veicināšanai, līdztekus stiprinot dalībvalstu tautsaimniecību noturību un potenciālo izaugsmi. Vidējā termiņā un ilgtermiņā tas palīdz arī stiprināt publisko finanšu ilgtspēju un sekmēt izaugsmi un darbvietu radīšanu. Saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 11. panta 2. punktu 2022. gada [XX] jūnijā tika atjaunināta katrai dalībvalstij paredzētā maksimālā finanšu iemaksa no Atveseļošanas un noturības mehānisma.

(2) Komisija 2021. gada 24. novembrī pieņēma gada ilgtspējīgas izaugsmes pētījumu, tādējādi uzsākot 2022. gada Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgadu. Pētījumā bija pienācīgi ņemta vērā Portu 2021. gada maija sociālajā samitā atkārtoti

[1] OV L 209, 2.8.1997., 1. lpp.
[2] OV L 306, 23.11.2011., 25. lpp.
[3] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241 (2021. gada 12. februāris), ar ko izveido Atveseļošanas un noturības mehānismu (OV L 57, 18.2.2021., 17. lpp.).

nostiprinātā kopīgā apņemšanās turpināt īstenot Eiropas sociālo tiesību pīlāru, ko Eiropas Parlaments, Padome un Komisija izsludināja 2017. gada 17. novembrī. Eiropadome 2022. gada ilgtspējīgas izaugsmes pētījuma prioritātes apstiprināja 2022. gada 25. martā. Komisija 2021. gada 24. novembrī uz Regulas (ES) Nr. 1176/2011 pamata pieņēma arī brīdināšanas mehānisma ziņojumu, kurā Kipra bija minēta to dalībvalstu vidū, par kurām būs jāizstrādā padziļinātais pārskats[4]. Tajā pašā dienā Komisija pieņēma arī ieteikumu attiecībā uz Padomes ieteikumu par eurozonas ekonomikas politiku, kuru Padome pieņēma 2022. gada 5. aprīlī, kā arī priekšlikumu attiecībā uz 2022. gada vienoto nodarbinātības ziņojumu, kurā analizēta nodarbinātības pamatnostādņu un Eiropas sociālo tiesību pīlāra principu īstenošana un kuru Padome pieņēma 2022. gada 14. martā.

(3) Krievijas iebrukums Ukrainā globālās pandēmijas izskaņā ir būtiski mainījis ģeopolitisko un ekonomisko kontekstu. Iebrukuma ietekme uz dalībvalstu tautsaimniecībām izpaužas, piemēram, kā augstākas enerģijas un pārtikas cenas un vājākas izaugsmes izredzes. Enerģijas cenu pieaugums īpaši smagi skar visneaizsargātākās mājsaimniecības, kuras ir nonākušas enerģētiskajā nabadzībā vai kurām tā draud. Turklāt Eiropas Savienībā ierodas nepieredzēti daudz cilvēku, kuri bēg no Ukrainas. Šajā sakarā 2022. gada 4. martā pirmo reizi tika piemērota Pagaidu aizsardzības direktīva[5], pārvietotajām personām no Ukrainas piešķirot likumīgas uzturēšanās tiesības Eiropas Savienībā, kā arī piekļuvi izglītībai un apmācībai, darba tirgum, veselības aprūpei, mājoklim un sociālajai palīdzībai.

(4) Ievērojot strauji mainīgo ekonomisko un ģeopolitisko situāciju, 2022. gada Eiropas pusgadā atsāksies ekonomikas un nodarbinātības politikas vispusīga koordinācija, kura līdztekus tiks pielāgota, ņemot vērā ar Atveseļošanas un noturības mehānisma īstenošanu saistītās prasības, kā skaidrots 2022. gada ilgtspējīgas izaugsmes pētījumā. Lai īstenotu Eiropas pusgada politikas prioritātes, ir svarīgi īstenot pieņemtos atveseļošanas un noturības plānus, jo ar šiem plāniem paredzēts īstenot visus 2019. un 2020. gada Eiropas pusgada ciklos sniegtos konkrētām valstīm adresētos ieteikumus vai to būtisku daļu. Papildus konkrētām valstīm adresētajiem ieteikumiem, kas pieņemti līdz mainītā atveseļošanas un noturības plāna iesniegšanas dienai, šo plānu pārskatīšanā, atjaunināšanā vai grozīšanā saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 14., 18. un 21. pantu joprojām vienlīdz aktuāli ir arī 2019. un 2020. gadā konkrētām valstīm adresētie ieteikumi.

(5) Vispārējā izņēmuma klauzula darbojas kopš 2020. gada marta[6]. Komisija savā 2021. gada 3. marta paziņojumā[7] izklāstīja viedokli, ka lēmums par vispārējās izņēmuma klauzulas deaktivēšanu vai turpmāku piemērošanu būtu jāpieņem vispārēja ekonomikas stāvokļa novērtējuma ietvaros, kurā būtisks kvantitatīvais kritērijs ir ekonomiskās aktivitātes līmenis ES vai eurozonā salīdzinājumā ar pirmskrīzes līmeni (2019. gada beigās). Paaugstināta nenoteiktība un spēcīgi lejupvērsti riski, kas skar ekonomikas perspektīvu saistībā ar karu Eiropā, nepieredzēts enerģijas cenu kāpums un ieilguši piegādes ķēdes darbības traucējumi rada apstākļus, kuru dēļ ir attaisnojami

---

4 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1176/2011 (2011. gada 16. novembris) par to, kā novērst un koriģēt makroekonomisko nelīdzsvarotību (OV L 306, 23.11.2011., 25. lpp.).

5 Padomes Īstenošanas lēmums (ES) 2022/382 (2022. gada 4. marts), ar ko Direktīvas 2001/55/EK 5. panta nozīmē konstatē no Ukrainas pārvietoto personu masveida pieplūduma esamību un nosaka pagaidu aizsardzības ieviešanu (OV L 71, 4.3.2022., 1. lpp.).

6 Komisijas paziņojums Padomei par Stabilitātes un izaugsmes pakta vispārējās izņēmuma klauzulas iedarbināšanu (COM(2020) 123 final, Briselē, 20.3.2020.).

7 Komisijas paziņojums Padomei "Apritējis gads kopš Covid-19 uzliesmojuma: fiskālās politikas atbildes pasākumi" (COM(2021) 105 final, Briselē, 3.3.2021.).

Stabilitātes un izaugsmes pakta vispārējās izņēmuma klauzulas darbību pagarināt arī attiecībā uz 2023. gadu.

(6) Ievērojot pieeju, kas izklāstīta Padomes 2021. gada 18. jūnija atzinumā par 2021. gada stabilitātes programmu, fiskālo nostāju pašlaik vislabāk var izmērīt kā izmaiņas primārajos izdevumos (atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus), neierēķinot ar Covid-19 krīzi saistītos pagaidu ārkārtas pasākumus, bet ietverot no Atveseļošanas un noturības mehānisma un citu ES fondu neatmaksājamā atbalsta (dotācijām) finansētos izdevumus, attiecībā pret vidēja termiņa potenciālo izaugsmi[8]. Papildus atzinumam par vispārējo fiskālo nostāju, novērtējot, vai valsts fiskālā politika ir piesardzīga un vai tās struktūra spēs nodrošināt ilgtspējīgu atveseļošanu, kas būtu saskanīga ar zaļo un digitālo pārkārtošanos, uzmanība tiek pievērsta arī valsts finansētajiem[9] primārajiem kārtējiem izdevumiem (atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus un ar Covid-19 krīzi saistītos pagaidu ārkārtas pasākumus) un investīcijām.

(7) Komisija 2022. gada 2. martā pieņēma paziņojumu, kurā sniegtas plašas norādes par fiskālo politiku 2023. gadā un kura mērķis ir atbalstīt dalībvalstu stabilitātes un konverģences programmu sagatavošanu un tādējādi stiprināt politikas koordināciju[10]. Pamatojoties uz 2022. gada ziemas prognozes makroekonomisko perspektīvu, Komisija atzīmēja, ka piemērota šķistu pāreja no kopējās atbalstošās fiskālās nostājas 2020.–2022. gadā uz kopumā neitrālu kopējo fiskālo nostāju 2023. gadā, vienlaikus saglabājot gatavību reaģēt uz mainīgo ekonomisko situāciju. Komisija paziņoja, ka fiskālie ieteikumi 2023. gadam arī turpmāk būtu jādiferencē starp dalībvalstīm un tajos būtu jāņem vērā iespējamā pārrobežu blakusietekme. Komisija aicināja dalībvalstis atspoguļot norādes savās stabilitātes un konverģences programmās. Komisija apņēmās cieši uzraudzīt ekonomikas norises un pielāgot savas politikas norādes pēc vajadzības un ne vēlāk kā savā pusgada pavasara paketē, kas sagatavota 2022. gada maija beigās.

(8) Attiecībā uz 2022. gada 2. martā sniegtajām fiskālajām norādēm fiskālajos ieteikumos 2023. gadam ir ņemta vērā ekonomikas perspektīvas pasliktināšanās, paaugstinātā nenoteiktība un papildu lejupvērstie riski, kā arī augstāka inflācija salīdzinājumā ar ziemas prognozi. Ņemot vērā šos apsvērumus, fiskālajai reakcijai ir jāpalielina publiskās investīcijas, kas sekmēs zaļo un digitālo pārkārtošanos un enerģētisko drošību, un jāsaglabā visneaizsargātāko mājsaimniecību pirktspēja, lai mīkstinātu enerģijas cenu kāpuma ietekmi un palīdzētu ierobežot inflācijas otrreizējās ietekmes spiedienu, izmantojot mērķtiecīgus un pagaidu pasākumus; fiskālajai politikai arī turpmāk jābūt dinamiskai, lai pielāgotos strauji mainīgajiem apstākļiem, un dažādās valstīs tā ir jādiferencē atkarībā no to fiskālā un ekonomiskā stāvokļa, tostarp ņemot vērā krīzes ietekmi uz tām un pārvietoto personu pieplūdumu no Ukrainas.

(9) Kipra savu nacionālo atveseļošanas un noturības plānu saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 18. panta 1. punktu iesniedza Komisijai 2021. gada 17. maijā. Komisija atbilstoši Regulas (ES) 2021/241 19. pantam novērtēja atveseļošanas un noturības plāna atbilstību, efektivitāti, lietderīgumu un saskanīgumu, ņemot vērā minētās regulas V pielikumā sniegtās novērtēšanas vadlīnijas. Padome 2021. gada 20. jūlijā pieņēma

[8] Aplēses par fiskālo nostāju un tās komponentiem šajā ieteikumā ir Komisijas aplēses, kas balstītas uz pieņēmumiem, kuri ir Komisijas 2022. gada pavasara prognozes pamatā. Komisijas vidēja termiņa potenciālās izaugsmes aplēsēs nav iekļauta to reformu pozitīvā ietekme, kas paredzētas atveseļošanas un noturības plānā un kas var paātrināt potenciālo izaugsmi.

[9] Nefinansē no Atveseļošanas un noturības mehānisma dotācijām un citiem ES fondiem.

[10] Komisijas paziņojums Padomei "Fiskālās politikas norādes 2023. gadam" (COM(2022) 85 final, Briselē, 2.3.2022.).

lēmumu par Kipras atveseļošanas un noturības plāna novērtējuma apstiprināšanu[11]. Maksājuma daļas tiek darītas pieejamas ar nosacījumu, ka Komisija saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 24. panta 5. punktu ir pieņēmusi lēmumu par to, ka Kipra ir apmierinoši izpildījusi attiecīgos atskaites punktus un mērķrādītājus, kas bija noteikti Padomes īstenošanas lēmumā. Apmierinoša izpilde nozīmē arī to, ka nav bijis regresa attiecībā uz iepriekšējo atskaites punktu un mērķrādītāju sasniegšanu.

(10) Kipra 2022. gada 5. maijā iesniedza savu 2022. gada valsts reformu programmu un 2022. gada 2. maijā — 2022. gada stabilitātes programmu saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1466/97 4. pantu. Lai ņemtu vērā abu programmu savstarpējo saistību, tās izvērtētas vienlaikus. Kā paredzēts Regulas (ES) 2021/241 27. pantā, 2022. gada valsts reformu programma atspoguļo arī Kipras pienākumu divreiz gadā ziņot par panākto progresu atveseļošanas un noturības plāna īstenošanā.

(11) Komisija 2022. gada ziņojumu par Kipru publicēja 2022. gada 23. maijā[12]. Tajā novērtēts, kā Kipra ir īstenojusi tai adresētos ieteikumus, ko Padome pieņēma 2019., 2020. un 2021. gadā, un uz atveseļošanas un noturības rezultātu pārskata pamata bija aplūkots, kā Kipra īsteno atveseļošanas un noturības plānu. Balstoties uz šo analīzi, ziņojumā par valsti bija norādīti trūkumi attiecībā uz tādu problēmjautājumu risināšanu, kuri nav ietverti vai ir tikai daļēji ietverti atveseļošanas un noturības plānā, kā arī jauni un nupat iezīmējušies problēmjautājumi, tai skaitā sakarā ar Krievijas iebrukumu Ukrainā. Tajā bija arī novērtēts Kipras progress Eiropas sociālo tiesību pīlāra īstenošanā un ES pamatmērķu sasniegšanā nodarbinātības, prasmju un nabadzības mazināšanas jomā, kā arī progress ANO ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā.

(12) Komisija saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 5. pantu izstrādāja padziļināto pārskatu par Kipru un rezultātus publicēja 2022. gada 23. maijā[13]. Komisija secināja, ka Kiprā pastāv pārmērīga makroekonomikas nelīdzsvarotība. Jo īpaši Covid-19 krīzes laikā ievērojami pieauga lielais tekošā konta deficīts, radot papildu slogu jau tā augstajam ārējam, valsts un privātā sektora parādam, savukārt ieņēmumus nenesošie aizdevumi finanšu nozarē joprojām ir apjomīgi, neraugoties uz to ievērojamu samazinājumu.

(13) Kipra savu 2022. gada stabilitātes programmu iesniedza 2022. gada 2. maijā. Padome ir izskatījusi Kipras 2022. gada stabilitātes programmu, un tās atzinums ir atspoguļots jo īpaši 1. ieteikumā.

(14) 2020. gada 20. jūlijā Padome ieteica Kiprai, ievērojot vispārējo izņēmuma klauzulu, 2020. un 2021. gadā veikt visus vajadzīgos pasākumus, lai efektīvi vērstos pret pandēmiju, stiprinātu ekonomiku un atbalstītu tās turpmāko atveseļošanu. Tā arī ieteica Kiprai, kad to pieļaus ekonomiskie apstākļi, īstenot fiskālo politiku, kuras mērķis ir panākt piesardzīgu vidēja termiņa fiskālo stāvokli un nodrošināt parāda atmaksājamību, vienlaikus veicinot investīcijas. Saskaņā ar *Eurostat* validētajiem datiem 2021. gadā Kipras vispārējās valdības budžeta deficīts samazinājās no 5,8 % no IKP 2020. gadā līdz 1,7 % no IKP 2021. gadā. Kipras fiskālās politikas reakcija atbalstīja ekonomikas atveseļošanu 2021. gadā, savukārt pagaidu ārkārtas atbalsta pasākumu apmērs pieauga no 3,6 % no IKP 2020. gadā līdz 3,9 % 2021. gadā. Kipras 2021. gadā veiktie pasākumi atbilst Padomes 2020. gada 20. jūlija ieteikumam.

---

11 Padomes Īstenošanas lēmums (2021. gada 20. jūlijs) par Kipras atveseļošanas un noturības plāna novērtējuma apstiprināšanu (ST 10686/2021; ST 10686/2021 ADD 1).

12 SWD(2022) 604 final.

13 SWD(2022) 628 final.

Valdības 2020. un 2021. gadā noteiktie diskrecionārie budžeta pasākumi ir pagaidu pasākumi vai atsvērti ar kompensējošiem pasākumiem. Pēc *Eurostat* validētajiem datiem vispārējās valdības parāds 2021. gadā bija 103,6 % no IKP.

(15) 2022. gada stabilitātes programmas budžeta prognožu pamatā esošais makroekonomikas scenārijs ir piesardzīgs. Valdība prognozē, ka reālais IKP 2022. gadā pieaugs par 2,7 % un 2023. gadā – par 3,8 %. Salīdzinājumam – Komisijas 2022. gada pavasara prognozē paredzēts mazāks reālā IKP pieaugums (par 2,3 % 2022. gadā un 3,5 % 2023. gadā); tas ir galvenokārt tāpēc, ka saskaņā ar Komisijas prognozi gaidāms vājāks ārējais pieprasījums un tādējādi neto eksporta devums ir negatīvs salīdzinājumā ar mērenu ietekmi 2022. gada stabilitātes programmā. Valdība savā 2022. gada stabilitātes programmā paredz, ka Kipra 2022. gadā sasniegs līdzsvarotu budžeta stāvokli un 2023. gadā – budžeta pārpalikumu 0,4 % apmērā no IKP. Uzlabojums 2022. gadā galvenokārt atspoguļo lielākās daļas ārkārtas pasākumu atcelšanu. Saskaņā ar programmu sagaidāms, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP 2022. gadā samazināsies līdz 93,9 % un līdz 2023. gadam samazināsies līdz 88,2 %. Pamatojoties uz politikas pasākumiem, kas zināmi prognozes sagatavošanas datumā, Komisijas 2022. gada pavasara prognozē paredzēts, ka valdības budžeta deficīts 2022. un 2023. gadā būs attiecīgi 0,3 % un 0,2 % no IKP. Tas ir mazāk nekā 2022. gada stabilitātes programmā prognozētās bilances – galvenokārt saistībā ar piesardzīgākām nodokļu ieņēmumu prognozēm Komisijas prognozē. Komisijas 2022. gada pavasara prognozē plānota kopumā līdzīga vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP: 93,9 % 2022. gadā un 88,8 % 2023. gadā.

Pamatojoties uz Komisijas 2022. gada pavasara prognozi, pašreizējā vidējā termiņa (10 gadu vidējais rādītājs) potenciālā izlaides pieauguma aplēse ir 2,6 %. Tomēr šajā aplēsē nav iekļauta to reformu ietekme, kas paredzētas atveseļošanas un noturības plānā un var palielināt Kipras potenciālo izaugsmi.

(16) Valdība 2022. gadā pakāpeniski atcēla lielāko daļu pasākumu, kas veikti, reaģējot uz Covid-19 krīzi, – tiek prognozēts, ka pagaidu ārkārtas atbalsta pasākumu apmērs samazināsies no 3,9 % no IKP 2021. gadā līdz 0,1 % 2022. gadā. Valdības budžeta deficītu ietekmē pasākumi, kuri pieņemti, lai novērstu enerģijas cenu pieauguma ekonomisko un sociālo ietekmi, un kuru apjoms Komisijas 2022. gada pavasara prognozē tiek lēsts 0,2 % apmērā no IKP 2022. gadā; tos plānots pakāpeniski izbeigt 2023. gadā[14]. Šie pasākumi galvenokārt ietver sociālos pārvedumus nabadzīgākām mājsaimniecībām, netiešo nodokļu samazināšanu enerģijas patēriņam un mazumtirdzniecības un vairumtirdzniecības cenu griestus. Par šiem pasākumiem tika paziņots, ka tiem ir pagaidu raksturs. Tomēr, ja enerģijas cenas saglabāsies augstas arī 2023. gadā, dažus no šiem pasākumiem varētu turpināt. Daži no šiem pasākumiem nav mērķorientēti, piemēram, nodokļu likmes samazināšana mājsaimniecību elektroenerģijas rēķiniem, patēriņa tarifu samazināšana vai naftas akcīzes nodokļa samazināšana. Valdības budžeta deficītu ietekmē arī izmaksas, kas saistītas ar pagaidu aizsardzības piedāvāšanu pārvietotajām personām no Ukrainas; šīs izmaksas Komisijas 2022. gada pavasara prognozē tiek prognozētas 0,1 % apmērā no IKP 2022. gadā un 0,2 % apmērā no IKP 2023. gadā[15].

---

[14] Šie skaitļi atspoguļo kopš 2021. gada rudens veikto pasākumu gada budžeta izmaksu līmeni, ietverot kārtējos ieņēmumus un izdevumus, kā arī – attiecīgā gadījumā – kapitālizdevumu pasākumus.

[15] Tiek pieņemts, ka kopējais no Ukrainas uz ES pārvietoto personu skaits līdz 2022. gada beigām pakāpeniski sasniegs 6 miljonus, un viņu ģeogrāfiskais sadalījums tiek lēsts, pamatojoties uz esošās diasporas lielumu, uzņemošās dalībvalsts iedzīvotāju skaita relatīvo apmēru un no Ukrainas pārvietoto personu faktisko sadalījumu visā ES, kāds tas bija 2022. gada martā. Budžeta izmaksas uz vienu

(17) Padome 2021. gada 18. jūnijā ieteica Kiprai[16] 2022. gadā saglabāt atbalstošu fiskālo nostāju, kas ietver stimulējošo iedarbību, kuru nodrošina Atveseļošanas un noturības mehānisms, un saglabāt valsts finansētās investīcijas. Tā arī ieteica Kiprai, kad to pieļaus ekonomiskie apstākļi, īstenot fiskālo politiku, kuras mērķis ir panākt piesardzīgu vidēja termiņa fiskālo stāvokli un nodrošināt fiskālo ilgtspēju vidējā termiņā, un vienlaikus veicināt investīcijas, lai vairotu izaugsmes potenciālu.

(18) Pamatojoties uz Komisijas 2022. gada pavasara prognozi un ņemot vērā Kipras 2022. gada stabilitātes programmā iekļauto informāciju, 2022. gadā fiskālā nostāja tiek prognozēta kopumā neitrāla (+0,1 % apmērā no IKP), kamēr Padome ieteica atbalstošu fiskālo nostāju[17]. Kipra plāno saskaņā ar Padomes ieteikumu turpināt atbalstu atveseļošanai, izmantojot Atveseļošanas un noturības mehānismu, lai finansētu papildu investīcijas. Tiek prognozēts, ka no Atveseļošanas un noturības mehānisma dotācijām un citiem ES fondiem finansēto izdevumu pozitīvā ietekme uz ekonomisko aktivitāti palielināsies par 0,7 % no IKP salīdzinājumā ar 2021. gadu. Tiek prognozēts, ka valsts finansētajām investīcijām 2022. gadā būs bremzējoša ietekme uz fiskālo nostāju, kas atbilst 0,6 procentpunktiem no IKP[18]. Tāpēc Kipra neplāno saglabāt valsts finansētās investīcijas. Vienlaikus plānots, ka valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu (atskaitot jaunos ieņēmumu pasākumus) pieaugumam 2022. gadā būs kopumā neitrāla ietekme uz fiskālo nostāju, kas atbilst 0,2 procentpunktiem no IKP. Tas ietver papildu ietekmi (0,1 % apmērā no IKP), ko rada pasākumi ar mērķi novērst enerģijas cenu pieauguma ekonomisko un sociālo ietekmi, kā arī izmaksas (0,1 % apmērā no IKP), kas saistītas ar pagaidu aizsardzības piedāvāšanu pārvietotajām personām no Ukrainas.

(19) Komisijas 2022. gada pavasara prognozē fiskālā nostāja 2023. gadā tiek prognozēta +0,1 % apmērā no IKP, pieņemot, ka politika nemainīsies[19]. Tiek paredzēts, ka Kipra 2023. gadā turpinās izmantot Atveseļošanas un noturības mehānisma dotācijas, lai finansētu papildu investīcijas atveseļošanas atbalstam. Tiek prognozēts, ka no Atveseļošanas un noturības mehānisma dotācijām un citiem ES fondiem finansēto izdevumu pozitīvā ietekme uz ekonomisko aktivitāti palielināsies par 0,3 IKP procentpunktiem salīdzinājumā ar 2022. gadu. Tiek prognozēts, ka valsts finansētajām investīcijām 2023. gadā būs bremzējoša ietekme uz fiskālo nostāju, kas atbilst 0,1 procentpunktam no IKP[20]. Vienlaikus plānots, ka valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu (atskaitot jaunos ieņēmumu pasākumus) pieaugumam 2023. gadā būs kopumā neitrāla ietekme uz fiskālo nostāju, kas atbilst 0,1 procentpunktiem no IKP. Tas ietver ietekmi, ko rada to pasākumu pakāpeniska atcelšana, ar kuriem risina enerģijas cenu pieaugumu (0,2 % no IKP), un papildu izmaksas, kuras saistītas ar pagaidu aizsardzības piedāvāšanu pārvietotajām personām no Ukrainas (0,1 % no IKP).

---

personu aplēstas, balstoties uz Komisijas Kopīgā pētniecības centra mikrosimulācijas modeli *Euromod,* ņemot vērā gan naudas pārvedumus, uz kuriem šie cilvēki var būt tiesīgi, gan pabalstus natūrā, piemēram, izglītību un veselības aprūpi.

16 Padomes Ieteikums (2021. gada 18. jūnijs), ar ko sniedz Padomes atzinumu par Kipras 2021. gada stabilitātes programmu (OV C 304, 29.7.2021., 58. lpp.).

17 Negatīvs (pozitīvs) rādītājs nozīmē, ka primāro izdevumu pieaugums (samazinājums) pārsniedz ekonomikas izaugsmi vidējā termiņā, un liecina par ekspansīvu (bremzējošu) fiskālo politiku.

18 Tiek prognozēts, ka citiem valsts finansētajiem kapitālizdevumiem būs neitrāla ietekme, kas atbilst 0,0 procentpunktiem no IKP.

19 Negatīvs (pozitīvs) rādītājs nozīmē, ka primāro izdevumu pieaugums (samazinājums) pārsniedz ekonomikas izaugsmi vidējā termiņā, un liecina par ekspansīvu (bremzējošu) fiskālo politiku.

20 Tiek prognozēts, ka citiem valsts finansētajiem kapitālizdevumiem būs bremzējoša ietekme, kas atbilst 0,2 procentpunktiem no IKP.

(20) 2022. gada stabilitātes programmā tiek prognozēts, ka vispārējās valdības budžeta pārpalikums pakāpeniski palielināsies, sasniedzot 1,5 % no IKP 2024. gadā un 1,7 % līdz 2025. gadam. Līdz ar to tiek plānots, ka vispārējās valdības budžeta deficīts saglabāsies zem 3 % no IKP visā programmas aptvertajā laikā. Šajās prognozēs pieņemts, ka samazinās daži publiskie izdevumi, jo īpaši subsīdijas, un tiek ierobežots citu izdevumu, tostarp starppatēriņa un sociālo pārvedumu natūrā, pieaugums. Pēc maksimuma sasniegšanas 2022. gadā ir paredzēts arī publisko investīciju samazinājums procentos no IKP. Saskaņā ar programmu sagaidāms, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP līdz 2025. gadam samazināsies, proti, 2024. gadā saruks līdz 81 % un 2025. gadā kritīsies līdz 76,7 %. Pamatojoties uz Komisijas analīzi, parāda atmaksājamības riski vidējā termiņā šķiet vidēji.

(21) Kā paredzēts Regulas (ES) 2021/241 19. panta 3. punkta b) apakšpunktā un V pielikuma 2.2. kritērijā, atveseļošanas un noturības plānā ir ietverts plašs savstarpēji pastiprinošu reformu un investīciju kopums, ko paredzēts īstenot līdz 2026. gadam. Tās palīdzēs atrisināt visas ekonomiskās un sociālās problēmas vai ievērojamu to ekonomisko un sociālo problēmu daļu, kuras Padome bija minējusi Kiprai 2019. un 2020. gada Eiropas pusgadā adresētajos ieteikumos, kā arī attiecīgā gadījumā Kiprai līdz plāna pieņemšanai adresētajos ieteikumos. Jo īpaši tās ir saistītas ar publiskajām finansēm un veselības aprūpi, darba tirgu un sociālo politiku, izglītību un prasmēm, publiskajām un privātajām investīcijām un zaļo un digitālo pārkārtošanos, strukturālām reformām, kuru mērķis ir uzlabot publiskā sektora darbību, apkarot korupciju un veicināt ieņēmumus nenesošu aizdevumu samazināšanu banku nozarē.

(22) Paredzams, ka Kipras atveseļošanas un noturības plāna īstenošana sekmēs turpmāku progresu zaļās un digitālās pārkārtošanās jomā. Klimata mērķu sasniegšanai paredzēto pasākumu izdevumi Kiprā atbilst 41 % no plāna kopējā piešķīruma, savukārt digitālo mērķu sasniegšanai paredzēto pasākumu izdevumi – 23 % no plāna kopējā piešķīruma. Atveseļošanas un noturības plāna pilnīga īstenošana atbilstoši attiecīgajiem atskaites punktiem un mērķrādītājiem palīdzēs Kiprai ātri atgūties no Covid-19 krīzes radītajām sekām, vienlaikus stiprinot noturību. Lai nodrošinātu atveseļošanas un noturības plāna, kā arī citu, ārpus plāna tvēruma esošu ekonomikas un nodarbinātības politiku sekmīgu īstenošanu un rezultātā panāktu plašu līdzatbildību par politiku programmu kopumā, joprojām ir svarīgi sistemātiski iesaistīt sociālos partnerus un citas attiecīgās ieinteresētās personas.

(23) Kipra partnerības nolīgumu un citus kohēzijas politikas plānošanas dokumentus[21] iesniedza 2021. gada 30. decembrī. Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2021. gada 24. jūnija Regulu (ES) 2021/1060 Kiprai ir jāņem vērā attiecīgie tai adresētie ieteikumi 2021.–2027. gada kohēzijas politikas fondu plānošanā. Tas ir priekšnoteikums no kohēzijas politikas fondiem paredzētā finansiālā atbalsta efektivitātes uzlabošanai un tā pievienotās vērtības maksimalizēšanai un vienlaikus veicina koordināciju, savstarpējo papildināmību un saskaņotību starp šiem fondiem un citiem Savienības instrumentiem un fondiem. Atveseļošanas un noturības mehānisma un kohēzijas politikas programmu sekmīga īstenošana ir atkarīga arī no to šķēršļu

[21] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1060 (2021. gada 24. jūnijs), ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu Plus, Kohēzijas fondu, Taisnīgas pārkārtošanās fondu un Eiropas Jūrlietu, zvejniecības un akvakultūras fondu un finanšu noteikumus attiecībā uz tiem un uz Patvēruma, migrācijas un integrācijas fondu, Iekšējās drošības fondu un Finansiāla atbalsta instrumentu robežu pārvaldībai un vīzu politikai (OV L 231, 30.6.2021., 159. lpp.).

novēršanas, kas kavē investīcijas zaļās un digitālās pārkārtošanās un sabalansētas teritoriālās attīstības atbalstam.

(24) Papildus ekonomikas un sociālajām problēmām, kas tiek risinātas atveseļošanas un noturības plānā, Kipra saskaras ar papildu problēmu, kura saistīta ar valstij piederošu struktūru (VPS) pārvaldību. Pārvaldības sistēmā ir nepilnības iepretim starptautiskajiem standartiem (piemēram, Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas pamatnostādnēm par VPS korporatīvo pārvaldību un Pasaules Bankas rīkkopai VPS korporatīvajai pārvaldībai), kas negatīvi ietekmē Kipras ražīgumu un darījumdarbības vidi. VPS efektivitāti un lietderību palielinātu jo īpaši lielāka pārredzamība un lielāka pārskatatbildība par finanšu rezultātiem un valsts politikas mērķiem. To palielinātu arī tādas paraugprakses īstenošana kā, piemēram, uz nopelniem balstīts un pārredzams process iecelšanai VPS vadības struktūrās un VPS īpašumtiesību funkcijas pārcelšana no nozaru ministrijām uz īpašu centrālo struktūru. Tādu komerciāli dzīvotspējīgu tirgu atvēršana, kuros VPS pašlaik ir dominējošs stāvoklis (piemēram, atjaunīgie energoresursi), padarītu šos tirgus efektīvākus, paātrinātu zaļo un digitālo pārkārtošanos un palīdzētu dažādot ekonomiku. Rīcība attiecībā uz VPS padarītu pārvaldību Kiprā efektīvāku un tirgu – taisnīgāku un pārredzamāku vietējiem un ārvalstu uzņēmumiem. Tas atbilst Kipras ilgtermiņa stratēģijas mērķiem un tās pamatā esošajam rīcības plānam (iniciatīva "Modernizēt valstij piederošos uzņēmumus un radīt pareizos stimulus inovācijai un efektivitātei"). Politika, kuras mērķis ir uzlabot VPS pārvaldību, var palīdzēt samazināt valsts sektora parādu, jo labāka VPS pārvaldība palielinātu publiskā sektora efektivitāti. Tas var arī palīdzēt uzlabot darījumdarbības vidi un palielināt potenciālo izaugsmi.

(25) Pamatojoties uz ES valstu vai to valdību vadītāju pilnvarojumu, kas formulēts Versaļas deklarācijā, ir sagatavots *REPowerEU* plāns, kura mērķis ir pēc iespējas drīz izbeigt Eiropas Savienības atkarību no fosilo degvielu importa no Krievijas. Tālab dialogā ar dalībvalstīm tiek apzināti piemērotākie projekti, investīcijas un reformas valstu, reģionālā un ES līmenī. Šo pasākumu mērķis ir samazināt vispārējo atkarību no fosilajām degvielām un pārorientēt fosilo degvielu importu prom no Krievijas.

(26) Varētu vēl vairāk atraisīt un paātrināt atjaunīgo energoresursu ieviešanas potenciālu Kiprā, jo īpaši vēl vairāk racionalizējot atļauju izsniegšanas procedūras un veicot turpmākas investīcijas saules enerģijas iekārtās. Kipra pašlaik neizmanto gāzi, taču nafta veido 85,6 % no energoresursu struktūras. Ņemot vērā enerģijas cenu lielās svārstības pasaules tirgos, Kipras ekonomikas ilgtspējai ir būtiski samazināt tās lielo atkarību no naftas. Naftas piegāde ir pilnībā atkarīga no importa, lai gan naftas imports no Krievijas tikai 1 % apmērā ir ievērojami zemāks par ES vidējo rādītāju (23 %)[22]. Lai dažādotu energoapgādi un samazinātu atkarību no importa, Kipra varētu paātrināt ar ūdeņradi saderīgas gāzes importa infrastruktūras un papildu elektroenerģijas starpsavienojumu attīstību ar mērķi veicināt atjaunīgo energoresursu ekspansiju. Ja vien tas ir iespējams, ar gāzi saistītas jaunas infrastruktūras un tīklu investīcijas ir ieteicamas nākotnes drošībai, lai veicinātu šo sistēmu ilgtermiņa ilgtspēju, nākotnē tās pārprofilējot ilgtspējīgām degvielām. Visbeidzot, varētu paplašināt un paātrināt energoefektivitātes politiku, arī transporta jomā, lai ierobežotu enerģijas patēriņa pieaugumu, kas ievērojami pārsniedz ES vidējo rādītāju. Paredzams, ka energoefektivitātes pasākumi arī palīdzēs risināt enerģētiskās nabadzības problēmu, ar

[22] *Eurostat* (2020), importa no Krievijas īpatsvars kopējā dabasgāzes, naftas un akmeņogļu importa apjomā. Aprēķinot ES27 vidējo rādītāju, izmantotais kopējais imports ir imports no valstīm ārpus ES27. Attiecībā uz Kipru kopējais imports ietver arī ES iekšējo tirdzniecību. Nafta ietver jēlnaftu un rafinētus naftas produktus.

ko saskaras liels iedzīvotāju īpatsvars (20,9 %), arī attiecīgā gadījumā izmantojot kohēzijas politikas līdzekļus. Lai Kipra atbilstu "Gatavi mērķrādītājam 55 %" mērķiem, būs vēl vairāk jāpalielina ieceru vērienīgums siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanai un atjaunīgās enerģijas un energoefektivitātes rādītāju paaugstināšanai.

(27) Paātrināta pārkārtošanās uz klimatneitralitāti un atteikšanās no fosilajām degvielām vairākās nozarēs radīs ievērojamas pārstrukturēšanas izmaksas, taču, lai mazinātu pārkārtošanās sociālekonomisko ietekmi vissmagāk skartajos reģionos, Kipra var kohēzijas politikas ietvaros izmantot Taisnīgas pārkārtošanās mehānismu. Turklāt, lai uzlabotu nodarbinātības iespējas un stiprinātu sociālo kohēziju, Kipra var izmantot Eiropas Sociālo fondu Plus.

(28) Padome ir izskatījusi 2022. gada stabilitātes programmu, ņemot vērā Komisijas veikto novērtējumu, un tās atzinums[23] ir atspoguļots 1. ieteikumā.

(29) Ņemot vērā ciešās savstarpējās saiknes starp eurozonas dalībvalstu tautsaimniecībām un to kolektīvo devumu ekonomiskās un monetārās savienības darbībā, Padome eurozonas dalībvalstīm ieteica rīkoties, tai skaitā izmantojot atveseļošanas un noturības plānus, lai īstenotu ieteikumu par eurozonas ekonomikas politiku. Attiecībā uz Kipru tas ir jo īpaši atspoguļots 1. un 2. ieteikumā.

(30) Padome ir izskatījusi 2022. gada valsts reformu programmu un 2022. gada stabilitātes programmu, ņemot vērā Komisijas sagatavoto padziļināto pārskatu un šo novērtējumu. Padomes ieteikumi saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 6. pantu ir atspoguļoti 1., 2., 3. un 4. ieteikumā. 1. un 2. ieteikums arī palīdz īstenot eurozonai adresēto ieteikumu, jo īpaši tajā sniegto 1. un 4. ieteikumu. 1. ieteikumā minētā fiskālā politika cita starpā palīdz novērst nelīdzsvarotību, kas saistīta ar lielu valsts sektora parādu. Stratēģijas, kas minētas 2. ieteikumā, cita starpā palīdz novērst nelīdzsvarotību, kas saistīta ar lielu privātā sektora parādu, ierobežojot privātā sektora pārmērīgu aizņemšanos. Tās arī pievēršas nelīdzsvarotībai, kas saistīta ar lielu valsts sektora parādu un tekošā konta deficītu, dažādojot ekonomiku, kā arī nelīdzsvarotībai, kura saistīta ar ieņēmumus nenesošu aizdevumu lielo apjomu. 3. ieteikumā minētās stratēģijas cita starpā palīdz novērst nelīdzsvarotību, kas saistīta ar lielu valsts sektora parādu, palielinot valdības efektivitāti un ilgtermiņa izaugsmi, un nelīdzsvarotību, kura saistīta ar privātā sektora un ārējo parādu, palielinot ilgtermiņa izaugsmi. 4. ieteikumā minētās stratēģijas cita starpā palīdz novērst problēmas, kas saistītas ar lielu ārējo parādu ilgtermiņā,

AR ŠO IESAKA Kiprai 2022. un 2023. gadā rīkoties šādi.

1. Nodrošināt, ka 2023. gadā valsts finansēto kārtējo izdevumu pieaugums atbilst kopumā neitrālai politikas nostājai, ņemot vērā to, ka turpinās pagaidu un mērķorientēta atbalsta sniegšana pret energocenu kāpumu visneaizsargātākajām mājsaimniecībām un uzņēmumiem, kā arī personām, kas bēg no Ukrainas. Būt gatavai kārtējos izdevumus pielāgot mainīgajai situācijai. Palielināt publiskās investīcijas, kas sekmēs zaļo un digitālo pārkārtošanos un enerģētisko drošību, tostarp izmantojot ANM, *RePowerEU* un citus ES fondus. Laikposmā pēc 2023. gada īstenot fiskālo politiku, kuras mērķis ir panākt piesardzīgu vidēja termiņa fiskālo stāvokli.

2. Turpināt atveseļošanas un noturības plāna īstenošanu, ievērojot Padomes 2021. gada 28. jūlija īstenošanas lēmumā iekļautos atskaites punktus un mērķrādītājus. Drīz

[23] Saskaņā ar Padomes Regulas (EK) Nr. 1466/97 5. panta 2. punktu.

pabeigt sarunas ar Komisiju par 2021.–2027. gada kohēzijas politikas plānošanas dokumentiem, lai sāktu to īstenošanu.

3. Veikt pasākumus, lai uzlabotu valstij piederošo struktūru pārvaldību saskaņā ar starptautiskajiem standartiem.

4. Samazināt vispārējo atkarību no fosilajām degvielām un vēl vairāk dažādot energoapgādi, paātrinot atjaunīgo energoresursu izvēršanu, jo īpaši vēl vairāk racionalizējot atļauju izsniegšanas procedūras un paplašinot saules fotoelementu izmantošanu. Attīstīt energotīklu starpsavienojumus ar kaimiņvalstīm, vienlaikus paplašinot un paātrinot energoefektivitātes pasākumus, arī transporta nozarē.

Briselē,

Padomes vārdā –
priekšsēdētājs